

Perfil crític de Marta Ferrusola, la mare superiora del clan Pujol

Roger Palà

S'acabava l'any 1995 i **Marta Ferrusola**, en el seu paper de primera dama del pujolisme, denunciava a través dels micròfons de Catalunya Ràdio els "atacs i les mentides que han aparegut als mitjans de comunicació sobre les activitats empresarials dels meus fills". Les declaracions les van recollir –posant-hi més o menys èmfasi– la majoria dels mitjans de comunicació. "**Els meus fills no poden tenir ni una empresa de sabates**, ni de televisors, ni de netejavidres, perquè els potencials clients poden ser acusats de cert favoritisme", hi afegia, amb un to dolgut.

L'entrevista a la ràdio pública catalana es produïa el 27 de desembre de 1995. Aquells dies van ser moguts tot i que ningú no sabia aleshores què s'estava coent. Pocs dies abans d'aquestes declaracions, Ferrusola havia signat el document manuscrit que dilluns passat van publicar els mitjans de comunicació en què, en un llenguatge xifrat de pa sucat amb oli, ordenava transferències a la **Banca Reig, després Andbank**, com a "mare superiora de la congregació". "Reverend mossèn, traspassi dos missals". Feia anys que Ferrusola exercia com a mare superiora de la dreta catalana. Pocs dies abans d'aquests moviments bancaris, Jordi Pujol se sotmetia a una sessió d'investidura per tornar a ser president de la Generalitat. Va perdre en primera instància, però encara dominaria vuit anys més –fins al 2003– la política catalana. El clan Pujol, acusat de ser una "[organització criminal per la Fiscalia Anticorrupció](#)", presumptament ja movia en aquells temps milions de pessetes en paradisos fiscals. La policia investiga si darrere de tot plegat hi hauria la mateixa Ferrusola i el patriarca Jordi Pujol, l'home que va presidir Catalunya durant 23 anys.

Marta Ferrusola va ordenar transferències a Andorra com a "mare superiora de la congregació" <https://t.co/Oo29MC8ijP> pic.twitter.com/2jcam6VB06

— El Periódico (@elperiodico_cat) [May 8, 2017](#)

"Per Catalunya estic disposada a anar-me'n a dormir cada dia a l'hora que sigui", presumia Ferrusola l'any 1984 en una entrevista al programa 'Vostè jutja', presentat per Joaquim Maria Puyal. L'impacte de les noves revelacions del 'cas Pujol' sobre una gran part de la societat catalana és encara difícil de mesurar. **Enric Juliana**, director adjunt de 'La Vanguardia', ha definit el 'cas Pujol' com [un cràter](#) del qual emana radioactivitat. Segons aquest esquema, durant la darrera setmana el comptador de radioactivitat hauria saltat pels aires.

Cuando Marta Ferrusola presumía de los sacrificios que estaba dispuesta a hacer por Cataluña (que no por su familia) pic.twitter.com/VPZh2h0Xu3

— MALDITA HEMEROTECA (@Mhemeroteca) [May 8, 2017](#)

La irritació social és extrema, i ho és més en la mesura que es recuperen les declaracions de Ferrusola a la comissió parlamentària del 'cas Pujol', en les quals afirmava, altiva, que la seva família no tenia "ni cinc". "Vostè què sap si a casa meva es movien molts diners? Cadascú se sap el

seu”, li etzibava llavors a la diputada de la CUP **Isabel Vallet**, a qui fins i tot semblava recriminar el seu vestuari. Ho hauran d’acabar d’acreditar els jutges, però sembla que a casa dels Pujol Ferrusola no solament es movien molts diners, sinó que qui administrava era ella. Costa condensar més paternalisme, superioritat moral i poca vergonya en menys temps.

<https://twitter.com/albertmercade/status/861665307416506368>

I, mentre el ‘cas Pujol’ agafa dimensió [de sèrie de Netflix](#), amb trama ideal per a set temporades d’una edició mediterrània de ‘The Wire’, la sensació estesa en una gran part de l’opinió pública és que, mentre això passava, els mitjans de comunicació catalans miraven cap a una altra banda. Una impressió que pot tenir una part de raó, però que fins a cert punt és generalitzadora i injusta. Les informacions sobre els negocis de l’entorn de la família Pujol, si bé no eren habituals en els grans mitjans de comunicació, no eren tampoc excepcionals. Només cal repassar l’hemeroteca d’‘El País’ o d’‘El Periódico’ per constatar-ho. Precisament ara sabem que el mateix dia que Ferrusola hauria enviat l’encàrrec dels ‘missals’ a Andorra, Rafel Ribó, llavors líder d’ICV, [preguntava](#) en seu parlamentària al president per la corrupció entorn del Govern de la Generalitat.

Els dissidents de l’omertà’

A la premsa en llengua catalana, hi havia poques excepcions crítiques amb el pujolisme i que haguessin investigat els negocis dels Pujol. A la [sèrie d’articles](#) que va escriure el periodista Jordi Pérez Colomé per a ‘El Español’ amb el títol ‘El llibre negre del periodisme a Catalunya’ explica bé el clima mediàtic dels anys de pujolisme. L’excepció més destacable seria, probablement, la revista ‘**El Triangle**’, que es feia ressò dels tripijocs de la família Pujol de forma molt habitual. Rescato, per exemple, aquest reportatge del gener de l’any 1996, pocs dies després de l’entrevista de Catalunya Ràdio en què Ferrusola es lamentava que els seus fills no podien tenir ni una sabateria, titulat “Negocis de família”.

No, no tothom callava. Però no callar tenia un preu. El periodista **Víctor Saura**, que va ser director adjunt d’‘El Triangle’, ho recordava així en una entrevista que li vaig fer sobre l’oasi català, publicada per la revista d’‘Eldiario.es’ l’any 2014: “Existia una oposició social i política, però el silenci era la norma en els mitjans majoritaris”. Les raons de tot això, segons diu, s’han de buscar en el fet que “el sistema de comunicació català està molt supeditat a un grup mediàtic molt concret que ha fet possible que els escàndols tinguessin un impacte ínfim en relació amb la seva magnitud”. A tot això, s’hi afegia una política d’opacitat. “No es facilitava cap tipus de resposta ni informació a la premsa; fins i tot l’oposició tenia problemes perquè li responguessin preguntes parlamentàries”.

Els negocis d’Hidroplant amb la Generalitat i amb el Barça

No solament els fills del clan Pujol van endinsar-se en el món de l’empresa. També ho va fer la mateixa Ferrusola a través d’Hidroplant, empresa constituïda a l’abril del 1989 amb el nom de Japo SA, i que comptava entre els seus accionistes amb Jordi ‘Júnior’ Pujol Ferrusola i Marta Pujol Ferrusola. L’objecte social d’Hidroplant era la realització d’estudis de jardineria exterior i interior i el manteniment de plantes i de jardins.

Entorn de l’empresa hi va haver diverses polèmiques, entre les quals destaquen la nefasta replantació de la gespa del Camp Nou –que [va acabar als jutjats](#). Hidroplant va gaudir de contractes públics [amb la Generalitat](#), que van ser objecte gairebé sempre de sonades crítiques per part dels partits de l’oposició d’esquerres. L’arribada del Govern tripartit va suposar [la liquidació dels contractes](#) de la Generalitat amb l’empresa de Marta Ferrusola.

Els immigrants i les esglésies romàniques

El cert, però, és que la imatge pública de Ferrusola es va anar desgastant amb el pas dels anys. Més enllà de la beatíssima primera dama abnegada al servei del seu marit i de Catalunya, va anar emergint una altra figura: amb tics racistes, un punt classistes i profundament reaccionària. Com quan afirmava, l'any 2001, que els immigrants [volien imposar "la seva cultura"](#). (El PP, amb els vots de CiU, havia aprovat feia poc la restrictiva Llei d'estrangeria.) "Potser les esglésies romàniques ja no serviran d'aquí a algun temps, i serviran les mesquites! No n'hi ha prou a acollir-los; també ha de ser amb el seu menjar", deia Ferrusola en aquelles explosives declaracions pocs dies després que hagués arribat a França un grup de refugiats del Kurdistan.

Fins i tot, l'any 2008 va arribar a lamentar que el president Montilla [no es fes dir 'Josep' en comptes de José](#). "Em molesta molt. A més, un president ha de saber parlar bé el català". Ferrusola va fer patent el seu disgust [quan va començar a governar el tripartit](#) l'any 2003. Llavors va dir que la victòria de les esquerres era "com quan t'entren a casa teva i et trobes els armaris regirats perquè t'han robat".

Ara, però, estem en condicions de saber més del que sabíem aleshores. La ciutadania ha pogut conèixer -tot i que els fets els hauran d'acabar de confirmar els jutges- que potser fins i tot Ferrusola podria haver estat la líder del clan. La Fiscalia Anticorrupció ha demanat aquests dies que s'imputi Pujol Júnior per pertinença a "organització criminal". Es tractaria, sempre presumptament, d'una **"organització criminal" que, en nom de Catalunya, feia i desfeia en interès exclusiu dels seus negocis**. Aquesta és la gran i cruel veritat revelada pel 'cas Pujol'. Una veritat difícil d'assumir pels pujolistes de cor i per a una gran part del nacionalisme històric, que va creure i confiar sempre en el relat moral de Jordi Pujol.